

Sygn. akt I CSK 1637/22

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa miasta W.

przeciwko I. F.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 września 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt V ACa [...],

- 1. zezwala pozwanej na złożenie pisma przygotowawczego z dnia 27 stycznia 2022 r.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. oddala wniosek pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący Miasto W. powołał się na przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego stanowiska, powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Powołanie się z kolei na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości nie doczekał się wykładni albo jego niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Treść wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała przyjąć, aby w okolicznościach sprawy wystąpiły wskazane przez skarżącego przyczyny kasacyjne. Skarżący nie sformułował w istocie żadnego skonkretyzowanego zagadnienia prawnego, które odpowiadałoby ukształtowanym

w orzecznictwie wymaganiom. Ograniczył się natomiast do przedstawienia określonych kwestii prawnych, odpowiadających treści zarzutów kasacyjnych, które w jego ocenie powinny zostać rozważone przez Sąd Najwyższy. Nie wyjaśnił przy tym, z czego wynika ich nowy (precedensowy) charakter, względnie, dlaczego rozstrzygnięcie tych wątpliwości nie jest możliwe przy wykorzystaniu dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego, jak również poglądów nauki.

Odnosząc się do wątpliwości dotyczących zastosowania art. 5 k.c. i art. 83 k.c., niezależnie od zaakcentowanych wcześniej konstrukcyjnych mankamentów, należało przypomnieć, że zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie może wyczerpywać się w pytaniu o prawidłowość rozstrzygnięcia konkretnej sprawy lub zasadność podniesionych w skardze zarzutów, musi natomiast wykraczać znaczeniem poza rozstrzyganą sprawę, dając sposobność sformułowania tezy o ogólniejszym znaczeniu, co pozwala uczynić zadość publicznoprawnemu celowi skargi kasacyjnej. Za zagadnienie prawne nie można zatem uznać pytania, czy w okolicznościach sprawy zostały spełnione wszystkie przesłanki pozorności czynności prawnej wynikające z art. 83 § 1 k.c., a ewentualnie – które przesłanki spełnione nie zostały. Charakter klauzuli generalnej wyrażonej w art. 5 k.c. wymaga z kolei, aby decyzja o zastosowaniu tego przepisu była każdorazowo uwarunkowana uwzględnieniem ogółu okoliczności sprawy i zestawieniem ich z regułami słuszności oraz dobrej wiary. Otwarty charakter tego przepisu sprawia, że materia ta nie poddaje się w zasadzie abstrakcyjnym uogólnieniom i nie może stanowić podłoża zagadnienia prawnego w znaczeniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2020 r., II CSK 22/20, niepubl. i z dnia 12 lutego 2021 r., V CSK 302/20, niepubl.). Dodać należy, że problem stosowania art. 5 k.c. do roszczeń gminy o zwrot równowartości bonifikaty udzielonej na podstawie art. 68 u.g.n. był wielokrotnie analizowany w orzecznictwie (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CSK 640/10, z dnia 12 kwietnia 2012 r., II CSK 484/11, z dnia 11 maja 2012 r., II CSK 540/11, z dnia 24 stycznia 2013 r., II CSK 286/12 i z dnia 9 listopada 2016 r., II CSK 93/16).

Formułując wątpliwości w zakresie prawa procesowego, skarżący w całości pominął dotychczasowy dorobek judykatury, w którym podejmowano zagadnienie

kontroli przez sąd drugiej instancji terminowości złożenia apelacji w sytuacji, w której sąd pierwszej instancji przywrócił termin do jej wniesienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 146/12 i z dnia 24 lipca 2013 r., III CZ 34/13, OSNC-ZD 2014, nr D, poz. 32, a także postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2016 r., III PZP 5/16, OSNP 2017, nr 7, poz. 83 i powołane tam dalsze orzecznictwo; w nowszym orzecznictwie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2021 r., IV CSKP 48/21). W judykaturze, jak również w piśmiennictwie, rozważano także kwestię prawnego znaczenia daty na pełnomocnictwie procesowym w sytuacji, w której jest ona późniejsza niż data dokonania czynności procesowej przez pełnomocnika (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2016 r., II PZ 28/15 i z dnia 27 lutego 2019 r., II UK 28/18). Powołane wątpliwości nie mogły zatem zostać uznane za nowe, a jednocześnie motywy wniosku nie ujawniały potrzeby kolejnej wypowiedzi jurysdykcyjnej Sądu Najwyższego w tej materii. Uwagę tę należało odnieść również do innych wątpliwości procesowych wzmiankowo sygnalizowanych we wniosku.

Powołując się na potrzebę wykładni prawa uzasadnioną rozbieżnościami w orzecznictwie sądowym skarżący zobligowany jest do powołania konkretnych orzeczeń Sądu Najwyższego lub sądów powszechnych, wydanych w podobnych stanach faktycznych i wyjaśnić, na czym polega niejednolitość wykładni przepisu stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Niewystarczające jest natomiast ogólnikowe stwierdzenie, że orzecznictwo jest „rozbieżne i niejednolite”, na czym poprzestał skarżący we wniosku. O rozbieżnościach uzasadniających potrzebę wykładni prawa można ponadto mówić tylko wtedy, gdy chodzi o odmienną wykładnię przepisu prawa, nie zaś odmienny efekt jego zastosowania, będący skutkiem odniesienia przepisu do ustaleń faktycznych i charakteru konkretnej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 29). Stanowisko to dotyczy zwłaszcza wykładni takich przepisów jak art. 5 k.c., względnie art. 168 § 1 i art. 169 § 2 k.p.c. w zakresie statuowanego w nich wymagania uprawdopodobnienia braku winy w uchybieniu terminowi, których stosowanie zakłada w każdym przypadku całościową indywidualną ocenę okoliczności konkretnej sprawy.

Należało zatem odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przypominając zarazem, że Sąd Najwyższy bada na tym etapie wyłącznie istnienie przyczyn kasacyjnych, nie wnikając w zasadność podstaw skargi i wypełniających je zarzutów.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Wniosek pozwanej I. F. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego oddalono, ponieważ z materiału sprawy wynikało, że nie złożyła ona odpowiedzi na skargę kasacyjną w rozumieniu art. 398⁷ § 1 k.p.c. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 592/14 i z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18).

[as]